

PAVEL CHIHAIA

DESPRE PRIETENII ARTIȘTI
ȘI ÎNFĂPTUIRILE LOR

E I K O N

Cluj-Napoca, 2011

Cuprins

Cuvânt înainte / 5

A Autorii desenelor din liceu

- 1 *Pavel Chihaia / 9*
- 2 *Ștefan Remencoff / 13*
- 3 *Iulian Gheorghiu / 15*
- 4 *Șerfi Șerbănescu / 20*
- 5 *Stere Popescu / 33*

B Printre primele mele cronici plastice

- 1 *Destinul omului la Masaccio / 45*
- 2 *Cézanne, contemporanul / 50*
- 3 *Salonul Oficial 1946 / 56*

C Înfăptuiri din vremea studenției

- 1 *Constant Tonegaru / 63*
- 2 *Ion Vlad / 70*
- 3 *Dumitru Demu / 116*
- 4 *Aurel Cojan / 124*

D Prieteni artiști din anii liberalizării

- 1 *Eugen Drăguțescu / 131*
- 2 *Ion Frunzetti / 143*
- 3 *George Tomaziu / 145*
- 4 *Constantin Piliuță / 160*
- 5 *Radu Maier / 170*

A

AUTORII DESENELOR DIN LICEU

1

Pavel Chihaia

Mihai Vasiliu, născut la 21 decembrie 1922, mi-a fost cel mai bun prieten de-a lungul anilor de liceu (1933-1941) și în întreaga viață. Cu vocație pentru filozofie, și-a propus să mă însoțească la Facultatea de litere, dar a trebuit să poarte de grijă fraților săi, părinții fiind prea bătrâni, și a urmat, la Politehnică, Facultatea de construcții și comunicații. A fost inginer șef în Portul Constanța, între anii 1948 și 1953, și director general în Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, între 1953 și 1984. A frecventat expozițiile de artă ale vremii, a publicat în 1940 cronici literare în „Revista Noastră”, a elevilor din clasa a șaptea a liceului din Constanța.

După moartea mătușii mele – în 1954 – care mi-a purtat de grijă de la vârsta de patru ani, am locuit împreună, spre a mă ajuta să supraviețuiesc, până la căsătoria mea din 1964.

O însemnare din 1952, pe un petic de hârtie adresată scriitorului Alexandru Husar, de la Cluj, vădește idealele relații între mine și Mihai Vasiliu:

Dragă Alexandre,

Dl. Mihai Vasiliu, amic de douăzeci de ani, cu alte îndeletniciri decât cele filosoficești, s-a întâmplat să fie cu mine când am primit, ieri, rândurile tale. Nu am avut timp să îți răspund pe îndelete dar omul prefigura scrisoarea mea prin darul său, al povestirii și cercetării sufletului omenesc. Astfel că îți va însăila, după pricepere, despre viața și zbuciumul lui Pavel Chihaia. Voi întări prin pecetea unor rânduri scrise cu cerneală spusele lui, astăzi sau mâine. Primește-l cu prietenie, arată-i Clujul și nu da importanță unei gravități care ascunde un entuziasm tânăr și neconsumat. De-l vei vedea pe Jean [Cutova] îl vei saluta.

Pavel Chihaia te roagă să-l ierți de sărăcia acestor rânduri și te încredințează, încă o dată, de prietenia sa, la 15 octombrie 1952.

„Treptele nedesăvârșirii”, 1997, pag. 252

Fig. 1 – Pavel Chihaia: Portretul lui Mihai Vasiliu, 1940

Fig. 2 – Pavel Chihaia: Portretul bunicei, 1939

2

Ștefan Remencoff

Despre bunul meu prieten Ștefan Remencoff (1923-1988), coleg de liceu, emigrat în 1941 în Bulgaria, mi-au rămas doar câteva rânduri într-o scrisoare din 18 mai 1957:

„Acum câteva seri, Ștefan Mangoianu mi-a relatat că Țof [Remencoff] a înnebunit subit la Moscova (unde fusese trimis la studii și se vădise cel mai bun elev al lui Hagiaturian) și a fost internat două luni într-un spital de boli nervoase, apoi trimis înapoi la Sofia”.

(„Treptele nedesăvârșirii”, 1997, pag. 161)

La un an de la moartea lui Ștefan Remencoff, soția sa, Kati Remenkova, mi-a scris în 1989 și 1990, evocând compozițiile sale mai importante, realizate după ce, în ultima clasă a liceului „Mircea cel Bătrân” din Constanța, a înfăptuit poemul simfonic „Luceafărul”, după poema lui Mihai Eminescu.

„Faeton”, poem simfonic.

„Concertino”, pentru pian și orchestră.

„Concertul pentru pian și orchestră nr. 1”.

„Concertul pentru pian și orchestră nr. 2”.

Totodată, Kati Remenkova a subliniat și atitudinea de om liber – una din trăsăturile care ne-a unit – în statul comunist bulgar, unde „membrii de partid au încercat să îl umilească, să îl distrugă moral și material pe acest om talentat, bun, mărinimos, bogat sufletește”. Fervoarea mea pentru muzică precum și trăsăturile sufletești ale lui Ștefan Remencoff l-au apropiat de mine în timpul vieții, rămânând astfel și în lumea amintirilor.

Fig. 3 – Ștefan Remencoff: Autoportret, 1940

3

Iulian Gheorghiu

Iulian Gheorghiu (1922-1997), printre cei mai buni prieteni și coleg, opt ani, la liceul „Mircea cel Bătrân” (1933-1941), a fost, între 1960 și 1966, asistent la Catedra de Perspectivă a profesorului Horia Teodoru și, între 1966 și 1980, lector la catedra de desen a profesorului Camil Ressu.